

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XIV

urn:nbn:de:bsz:31-97032

CAPUT XIV.

DE SUCCIS LAPIDESCENTIBUS.

O Bliti ferè eramus *succorum lapidescentium*, hic ad-
 demus. Mira enim naturæ ludentis in iis opera.
 Interdum dum decidit lapidescit, interdum solum
 priusquam attigerit. Uterque ad Ambergam modus,
 ubi albæ ejus opera existunt columnæ. *Agricol. lib. de*
effl. ex terra. Quicquid eum imbiberit lapis est, mea-
 tuum si adest capacitas. Hinc fontes lapidei, ligna &
 ossa invenies fossilia. Cum opifices orto bello, in Me-
 tallâ Lydiæ circa Pergamum confugissent, obstructo
 exitu suffocati sunt; repurgatum post antrum: & am-
 phoræ lapideæ, succo lapidescente repletæ, inventæ
 sunt. Habet Elboganus tractus abietes magnas cum
 corticibus: in rimis aurei coloris pyrites concrevit:
 Cracovicium in Bohemia arbores cum ramis; ex qui-
 bus angulatæ cotes, donum à Columbratii Baronibus
 Ferdinando I. oblatum: Hildesheimium trabes acer-
 vatim positas, quarum interdum eminent capita. Hæ
 ferro aut altero lapide percussæ, non aliter ac marmor
 Hildesheimium cornu usti virus redolent. Ibidem &
 lignum in lapidem mutatum, & in ejus commissuris.
 Ebenum reperitur fossile: quod etiam sparsum in alio-
 rum lapidum cavernis tanquam in alvo latere, non in-
 gnoravit *Theophrastus*. Specula, strigiles, vestes, cal-
 ceamenta illata in lapidicinam, quæ in Assio Troadis,
 lapidem fieri, *Mucianus* author est. Lapides verò qui
 ex succo lapidescente concreverunt, plerumque sunt
 molles & fragiles. Ad Calidas Caroli IV. multi nume-
 ro conjuncti reperiuntur lapides, favorum modo cavi,
 dimidiati globi figura, magnitudine pisii. Ex guttis ca-
 lidatum decedentibus nati sunt. Vasa vero fictilia,
 quæ in terra sunt inventa, urnæ fuerunt; demortuo-
 rum in iis ossa: si quidem in omnibus operculo tectis
 cineres,

cineres, in aliquibus etiam annuli reperiuntur. Talen in Bibliotheca Thoruniensi vidimus & in hortis Arundelianis, Lundini plurimas. Mos erat antiquis ut notum, urere, & ulta reponere. In Italia etiam vitreae inventae sunt. Quatuor in agro Neapolitano repertas, Cæsar Carduinus habuit. Quid verò Veronæ acciderit, dicit *Berrius in descr. agr. Veronen.*

CAPUT XV.

DE MAGNETE.

Magnes lapis est satis notus. Ejus effectus admirandi; duo præcipue, Obversio ad polos mundi, & Tractio tum magnetis alterius, tum ferri. Quantum ad primum. In plerisque locis non exacte polos respicit, major aut minor interdum declinatio. Animadvertit id hoc seculum: decimo enim ultra Fortunatas Insulas gradu, ubi initium longitudinis à Cosmographis positum, cum polis mundi convenit: versus Orientem magis deflectit. Circa Noribergam decem numerantur gradus, 16 in Norvegia, in Zembla 17. observavere Belgæ, Gilbertus quidam 23 prodidit. Unde colligitur summam declinationem 23 graduum esse. Causam si inquirimus, diversa inter doctos sententia. Magnetis quosdam sub polo montes, ponunt nonnulli, & similitudine naturæ moveri magnetem asserunt: alii ad stellas quasdam converti scribunt: alii in eo duo opposita puncta statuunt, quorum unum ad Boream, alterum flectatur ad Austrum: alii versus Austrum moveri judicant, quod operatio omnium Planetarum sit à Meridie, falli hi videntur. Montes quanti & quales sint non satis competum, & plures ejus in Ægypto mineræ. Polum exacte & directe non spectat, in Meridiano nisi constiterit. Punctum quod Austrum obvertitur, fortius esse judicatur. Insigne dant documentum fabri, dum in pixidum nauticarum indice, ei parti Magnetem afficiant, quâ in Meridiem vertitur. Sunt deni-